

BELEIDSAANBEVELINGEN

Maricultuur

Woord vooraf

De Blauwe Cluster heeft – als speerpuntcluster voor de blauwe economie – de ambitie om innovatieve activiteiten op, in en aan zee te stimuleren. Hierbij is het de bedoeling om op een duurzame manier en met respect voor het mariene milieu meer voedsel uit onze Noordzee te produceren zodat de consumptie van zeevoeding kan toenemen. We willen dit doen door duurzame maricultuur of mariene aquacultuur (i.e. de kweek van mariene organismen voor consumptie in de natuurlijke omgeving van het organisme of in kunstmatige bassins – op zee of aan de kust) mogelijk te maken binnen de huidige wet- en regelgeving, en deze sector te laten groeien.

Hoewel aquacultuur wereldwijd één van de snelst groeiende voedingssectoren is (met een jaarlijkse groei van 6,8% sinds 1990¹), staat deze sector in en aan onze Noordzee nog in zijn kinderschoenen met slechts een handvol commerciële of proefprojecten (al dan niet in opstart). We stellen verder vast dat een verdere groei van de sector geremd wordt door hiaten in de complexe regelgeving en een versnippering van beleidsmatige bevoegdheden inzake maricultuur. De vraag om deze problematiek aan te pakken werd onderschreven door het Vlaams Parlement in de resolutie “over de ontwikkeling van een duurzame en geïntegreerde aqua- en maricultuur in Vlaanderen” (dd. 2 juni 2021). Bovendien mag het strategisch karakter van maricultuur in België in een Europese context niet onderschat worden. Volgens de nieuwe Europese strategie voor aquacultuur vertegenwoordigt de aquacultuurproductie in de EU minder dan 2% van de globale productie. In de EU geproduceerde aquacultuurproducten dekken slechts 10% van de Europese consumptie. Met andere woorden: we kunnen een strategische positie op Europees vlak innemen door onze nationale ambities te realiseren.

“Indien we in Vlaanderen en België in de nabije toekomst naar een volwaardige en competitieve maricultuursector willen evolueren, zal het noodzakelijk zijn om maricultuuractiviteiten aantrekkelijker, instapklaar en laagdrempelig te maken zowel voor startende ondernemingen als voor kmo's en grote bedrijven. Om dit te bewerkstelligen, is er nood aan een strategische positionering van aquacultuur in Vlaanderen en België.”

Met deze nota wil De Blauwe Cluster concreet zichtbaar maken welke knelpunten de sector ervaart inzake de wet- en regelgeving op Vlaams en federaal niveau. Vervolgens formuleren we mogelijke pistes om deze hiaten aan te pakken en daarbij zowel de randvoorwaarden als het gelijk speelveld voor (potentiële) diverse maricultuurbedrijven gunstiger te maken. Het einddoel is productieve investeringen in deze sector zowel voor kleine en middelgrote ondernemingen als voor grote ondernemingen aan te moedigen, en het aanbod aan lokale en duurzaam geteelde zeevoeding te verhogen. Vanuit de sector – met een groeiend aantal startups – komt een duidelijk signaal dat er bereidheid is om te blijven investeren in pilootprojecten, huidige initiatieven op te schalen en nieuwe commerciële projecten op te starten;

Essentieel hierin is een werkbaar kader voor maricultuur om conformiteit met de huidige wetgeving haalbaar te maken zonder daarbij de veiligheid op zee, volksgezondheid en het mariene milieu in gevaar te brengen of negatieve effecten te introduceren. Deze nota is dan ook in eerste instantie een oproep aan de bevoegde instanties om onze voorstellen in overweging te nemen en acties te initiëren. Voor verdere uitwerking ervan zijn De Blauwe Cluster en haar leden bereid hun medewerking te verlenen aan de overheid. De Blauwe Cluster wil hierin de brugfunctie naar de sector en stakeholders opnemen.

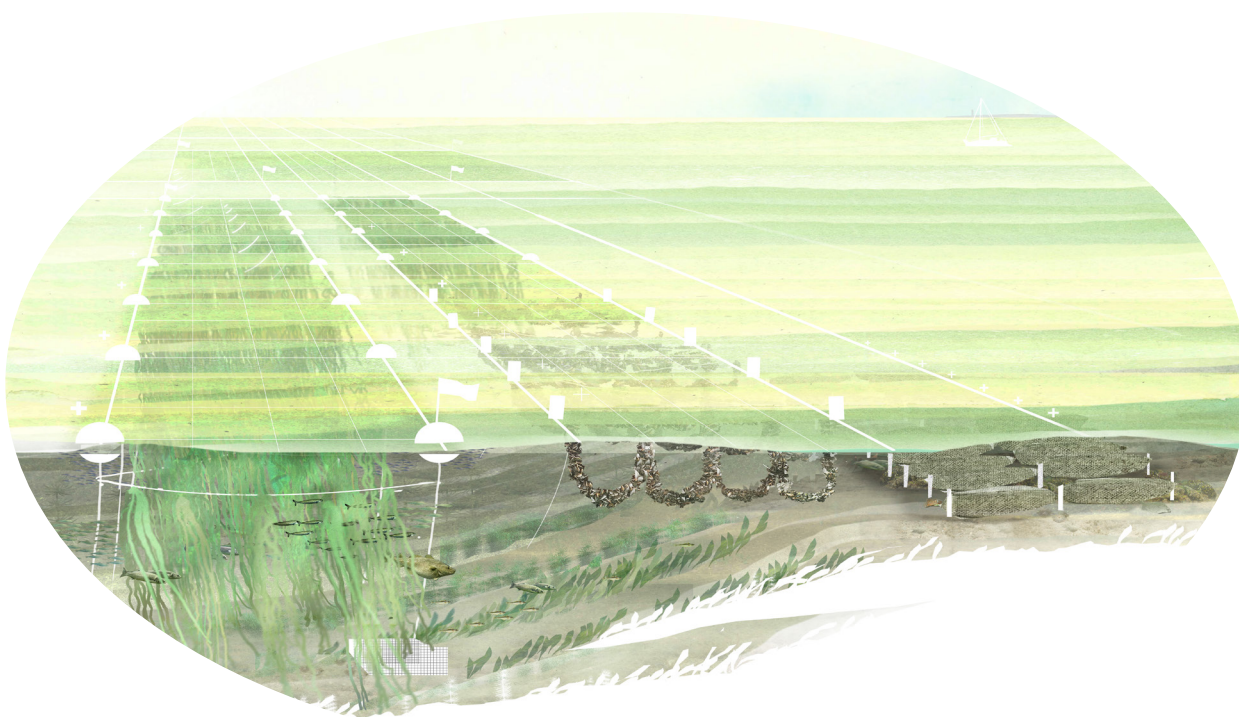
¹ Compendium voor Kust en Zee

Totstandkoming

De knelpunten, noden en aanbevelingen die hieronder beschreven staan, zijn het resultaat van een dialoog met leden-bedrijven van De Blauwe Cluster die (projectmatig of commercieel) actief zijn in mariene aquacultuur, experts in aquacultuur en mariene planning (kennis- en onderzoeksinstellingen) en stakeholders uit visserij en natuurbehoud. Binnen dit kader werd een werkgroep opgericht die driemaal bijeen geroepen werd in de periode juni – september 2021.

Ter voorbereiding hiervan maakte de Blauwe Cluster een overzicht van de relevante wet- en regelgeving voor mariene aquacultuur om zo meer inzicht te verwerven in de wettelijke vereisten en de bevoegdheidsverdelingen. Naast deze kennisbasis verzamelde De Blauwe Cluster ook ervaringen van actoren uit de praktijk via lopende commerciële of innovatieve initiatieven [SYMAPA, UNITED, Wier & Wind, MARCOS, BlueMarine, ...] of initiatieven uit het verleden [Edulis, Value@Sea, Vlaamse mosselkweek/Near Shore mussels, ...].

Op basis van al deze informatie maakte De Blauwe Cluster een synthese waaruit blijkt dat de ambities van ondernemers (en ook van onderzoekers) afgeremd worden door complexiteiten en hiaten in het wet- en regelgevende kader. Daarbij zorgt een beleidsmatige onzekerheid inzake maricultuur ervoor dat investeringen door diverse geïnteresseerde starters en ondernemers niet of vertraagd doorgevoerd worden of dat activiteiten naar het buitenland verhuizen. Om duurzame, innovatieve groei van maricultuur lokaal te kunnen realiseren, is daarom dringend nood aan een duidelijk en stimulerend kader voor de sector.

Knelpunten en noden

Initiatieven op vlak van mariene aquacultuur lopen aan tegen hindernissen die niet-technologisch van aard zijn en de praktische opstart van commerciële of opschaling van proefprojecten bemoeilijken of onmogelijk maken. Hieronder worden de belangrijkste knelpunten & noden opgesteld en nader toegelicht.

1. VALORISATIE VAN PROEFPROJECTEN

Voor de opstart van proefprojecten op zee komen heel hoge installatiekosten om de hoek kijken (die op heden enkel met subsidiemiddelen gerealiseerd kunnen worden). Deze investeringen worden echter niet gevaloriseerd doordat na afloop van het proefproject de zone en de kweekinstallatie tegen een hoge kost ontmanteld moeten worden, waarna de zone en kweekinstallatie opnieuw opgebouwd moeten worden indien deze een commerciële vorm wil aannemen². Daarbij kunnen aquacultuurproducten uit proefprojecten enkel onder heel strikte voorwaarden (cfr. voedselveiligheid) en tegen een hoge kost bij de consument gebracht worden³.

Er is nood aan een procedure om de infrastructuur van proefprojecten in stand te kunnen houden voor opschaling naar commerciële projecten en aan een procedure om de consument gemakkelijker te kunnen betrekken in proefprojecten. Zo moet het mogelijk zijn om inkomsten uit de verkoop van de installatie of de producten te verwerven, mits deze van de subsidie afgetrokken worden⁴. In elk geval vraagt de sector om de voedselveiligheid te waarborgen, maar wel op een efficiëntere manier (kortere periode en lagere kost) waarbij de overheid een gedeelde verantwoordelijkheid opneemt.

2. SIGNALISATIEVERPLICHTINGEN

Aquacultuur op zee is een activiteit die vrij recent ingang heeft gevonden in het Belgisch deel van het Noordzeegebied, en wordt hierdoor niet (altijd) op gelijke voet behandeld als traditionele activiteiten van de blauwe economie zoals visserij, scheepvaart en recreatie. Zo worden de kosten voor de afbakening van veiligheidszones met kardinaalsboeien en/of speciale instructieboeien (minstens gedeeltelijk) gedragen door de overheid in geval van traditionele activiteiten terwijl dezelfde kosten integraal door de sector moeten gedragen worden in geval van afbakening voor maricultuur⁵.

Omdat de sector nog klein en pril is, kunnen de kosten niet over meerdere geïnteresseerde spelers verdeeld worden. De sector vraagt om deze discrepanties weg te werken en een gelijk speelveld te creëren.

2 Voor de doorloop van het ene naar het andere proefproject bestaat er een precedent waarbij de kweekinstallatie mocht blijven liggen na afspraken met de BMM en het Kabinet van de Noordzee.

3 Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) eist vandaag dat projectconsortia gedurende zes tot twaalf maanden tweewekelijkse analyses uitvoeren om de geoogste producten te mogen aanbieden in kader van een stakeholderevent.

4 Het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) voorziet de mogelijkheid om in de opmaak van de kostenstaat van een project voorziene inkomsten in rekening te brengen die nadien kunnen worden terugbetaald aan Vlaanderen en/of Europa..

5 Het afbakenen van een projectzone met 4 kardinaalsboeien kost ongeveer €100.000.

3. SANITAIRE CONTROLE

Schelpdiercultuur dient te gebeuren in daartoe aangewezen (en afgebakende) productiegebieden waar de waterkwaliteit, desgevallend na een actieprogramma, beantwoordt aan bepaalde hygiënenormen. De sanitaire kwaliteit van het water en de schelpdieren dient voorafgaand aan zijn indeling en tijdens zijn indeling onderworpen te worden aan officiële controles wil men deze producten uit deze gebieden op de markt brengen (o.a. op schadelijke organismen, contaminanten en biotoxines). Niettemin is de controle van de waterkwaliteit in federale wateren niet formeel geregeld.

In België zijn de kosten van deze analyses nagenoeg volledig ten laste van de operator⁶, terwijl de Europese richtlijnen aangeven dat de overheid zelf verantwoordelijk is voor de officiële controle van schelpdieren en -gebieden. Doordat overheden in andere Europese landen wél consequent de kosten van deze controles voor hun rekening nemen, komt het gelijke speelveld tussen Belgische kwekers en buitenlandse concurrenten in het gedrang. Daarbij voorziet de Europese richtlijn geen enkele overgangsbepaling voor zones waar de sector nog ontwikkeld moet worden, wat een duidelijke hiaat is⁷. Op zijn minst moet er een wettelijke basis gecreëerd worden voor eventuele beperkte retributies die aan de sector gevraagd worden om bij te dragen in deze kosten, zodat het systeem transparant is.

Een tweede probleem is dat de kosten van de analyses hoog oplopen omdat er in Vlaanderen geen geaccrediteerd labo voor toxines aanwezig is en de stalen noodgedwongen ver getransporteerd moeten worden. Dit verhoogt niet alleen de kosten, maar verlengt ook de doorlooptijd van de analyses en vermindert de flexibiliteit voor de kwekers. De sector vraagt om ontzorgd te worden inzake sanitaire controle van ingedeelde schelpdiergebieden en de daar geoogste producten.

4. ZONES VOOR AQUACULTUUR

Voor de toegekende zones voor aquacultuur in het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 (in de zones voor hernieuwbare energie en in de zones voor commerciële en industriële activiteiten) is onvoldoende kennis over waterkwaliteit, beschikbaarheid van fytoplankton, aanwezigheid van toxisch fytoplankton en pathogenen, helderheid, etc. beschikbaar om de keuze van aquacultuurproducten hierop af te stemmen en de productie te optimaliseren.

Daarnaast verkeren de habitatten en soorten in de Natura 2000-gebieden niet in goede staat van instandhouding: enerzijds kan extractieve aquacultuur een positieve bijdrage leveren, maar anderzijds brengt het ook een bijkomende vergunningsplicht met zich mee om daar maricultuuractiviteiten te ontplooiën.

In de windmolenparken zit meervoudig gebruik nog in een pilootfase en lijken de hoge risico's en kosten die operaties in de windparken met zich meebrengen (voorlopig) niet gecompenseerd te kunnen worden met de opbrengst van aquacultuurproducten.

Gegeven deze onzekerheden in de toegewezen zones, is het opportuun om in het Marien Ruimtelijk Plan ook aandacht te besteden aan de technische en ecologische noden van maricultuur en de realiteit van conflicten met andere gebruikers van de zee evenwichtig af te wegen. Dat kan via tussentijdse wijziging van het MRP of ten laatste tegen de volgende herziening. In de onshore kustzone is er slechts één aangewezen maricultuurzone (de Spuikom in Oostende), terwijl mogelijks ook hier extra zones voor maricultuur ontwikkeld kunnen worden.

⁶ De controlekost voor bacteriologische kwaliteit van de Spuikom wordt gedragen door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM).

⁷ De EU-richtlijnen zijn ontworpen vanuit een bestaande sector (o.a. FR, IT, NL) waarin reeds vele bedrijven actief zijn en de kosten gedeeld kunnen worden. Daardoor bestaat ook in lidstaten met een startende sector met slechts één of enkele ondernemingen de verplichting om in een nieuwe zone 1 jaar op voorhand stalen te analyseren.

5. FINANCIËLE RISICO'S

De opstart en uitbating van commerciële initiatieven in de maricultuursector gaan gepaard met heel hoge kosten die deels een gevolg zijn van de eisen inzake conformiteit met de wet- en regelgeving op vlak van publieke veiligheid (zie ook punten 2 en 3). Onder de huidige omstandigheden is het daarom - vooral voor starters en kmo's - een financiële uitdaging om een gebruiksvergunning aan te vragen en te bekomen. Zeker als activiteiten binnen een windpark opgestart moeten worden, is het vrijwel onmogelijk voor de maricultuursector om de financiële risico's te dragen (zie ook punt 4).

Daarnaast wordt de sector geconfronteerd met risico's ten gevolge van extreme weersomstandigheden of rampen (o.a. stormen en algenbloei). Indien dergelijke calamiteiten zich voordoen, is het niet ondenkbaar dat maricultuuractiviteiten tijdelijk stopgezet dienen te worden. Op dit moment is er echter geen financiële steun voor het vroegtijdig en noodgedwongen ontmantelen van maricultuurinstallaties of voor het vergoeden van schade ten gevolge van natuurfenomenen.

Hoewel de risico's van maricultuur vergelijkbaar zijn met die van de landbouw, worden beide sectoren niet op een gelijkaardige manier benaderd. Het is daarom nodig om ook voor maricultuur steunmechanismen uit te werken om financiële risico's ten gevolge van rampen op eenzelfde manier te ondervangen.

6. ADMINISTRATIEVE COMPLEXITEIT

De beleidscontext van maricultuur is complex met bevoegdheden die verdeeld zijn tussen het Vlaamse en federale niveau, wat een duidelijk beleid rond maricultuur bemoeilijkt. Bovendien zijn de bevoegdheden verweven in verschillende domeinen, waaronder landbouw en visserij, omgeving, voedselveiligheid en Noordzeebeleid. Hierdoor ervaart de sector dat ze in overlappende zones van het beleid opereert. Vooral wat betreft maricultuur op zee is het wet- en regelgevend kader niet altijd duidelijk.

Daarenboven ervaart de sector dat er een tekort is aan gespecialiseerde kennis over maricultuur bij sommige bevoegde overheidsdiensten (onbekend is onbemand) en is de sector bereid om via workshops, cursussen, bezoeken op zee, etc. deze kennis over te dragen. Duidelijke afspraken en coördinatie tussen overheidsdiensten en beleidsniveaus en kennisopbouw en -uitwisseling bij de betrokken overheidsdiensten zijn nodig om het potentieel van de sector ten volle te valoriseren.

7. ONGELIJK SPEELVELD

De wet- en regelgeving is niet altijd aangepast aan de technologische ontwikkelingen op vlak van maricultuur en houdt onvoldoende rekening met de veranderende maatschappelijke context (o.a. klimaatverandering) en ontwikkelingen op vlak van technologie en kennis (o.a. meervoudig gebruik). Niet-inheemse en plaatselijk niet-voorkomende soorten mogen gekweekt worden, maar er is expliciet toestemming voor nodig⁸.

Sommige buurlanden zoals Nederland passen uitzonderingsregels toe in specifieke gevallen op basis van lokale omstandigheden. Zo wordt de kweek van Wakame (*Undaria pinnatifida* - soort bruin zeewier) toegestaan in de Oosterschelde omdat Wakame daar veelvuldig voorkomt.

De oesterkweek ervaart dan weer restricties in het speelveld omwille van *Bonamia ostreae*. Hoewel er voor de Belgische Noordzee geen recente gegevens over de infectiegraad beschikbaar zijn, kan de verplichting om met *Bonamia*-vrij broedmateriaal te werken in vraag gesteld worden. Er is nood aan een gelijk speelveld tegenover onze buurlanden inzake de soort en het type broedmateriaal dat gebruikt mag worden.

Ook ten aanzien van andere activiteiten op zee is er via de Wet Marien Milieu niet steeds een gelijk speelveld voor maricultuur: zo worden scheepvaart en visserij vrijgesteld van een passende beoordeling, terwijl maricultuur deze wel moet ondergaan.

⁸ Verordening EC 708/2007 biedt een wettelijk kader voor aquacultuurpraktijken om het aquatisch milieu te beschermen tegen de risico's van het gebruik van uitheemse soorten en soorten die lokaal niet voorkomen. Koninklijk Besluit van 21 december 2001 betreffende de soortenbescherming in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België.

Aanbevelingen

Om bovenstaande knelpunten aan te pakken en tegemoet te komen aan de noden van de maricultuur sector, kunnen zowel de Vlaamse als federale overheid een aantal acties ondernemen. Hieronder worden enkele beleidsaanbevelingen beschreven voor zowel de korte als de lange termijn.

1. WARMTEKAART MARICULTUUR (KNELPUNTEN 4 EN 5)

De overheid brengt in kaart welke gebieden in de Belgische Noordzee geschikt zijn voor het kweken van aquacultuurproducten en diversifieert daarbij tussen de verschillende soorten die gekweekt kunnen worden (o.a. mosselen, oesters, zeewieren en sint-jakobsvruchten). Belangrijk hierbij is dat de ruimtelijke analyse naast fysicochemische en biologische groeifactoren ook rekening houdt met de ecologische omstandigheden van de zone en instandhouding van waardevolle natuur. De wetenschappelijke publicaties en data over de waterkwaliteit van de Noordzee die via het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) beschikbaar zijn, kunnen als startbasis gebruikt worden.

De warmtekaart – die de geschiktheid voor maricultuur weergeeft – moet duidelijk maken waar de 'hotspots' voor maricultuur zich bevinden. Vermits elke soort specifieke omgevingsomstandigheden vereist (o.a. diepte, turbiditeit, nutriënten en temperatuur) is het mogelijk dat er meerdere geschikte zones geïdentificeerd worden of zones bestaan waar meerdere soorten gecombineerd kunnen worden (al dan niet in een IMTA systeem). Indien de 'hotspots' buiten de reeds toegewezen zones vallen, kan dit gekoppeld worden aan een tussentijdse herziening van het MRP voor aanduiding van meerdere potentiële aquacultuurzones (cfr. punt 3 hierboven).

2. ALIGNERING MET BUURLANDEN (KNELPUNTEN 3 EN 7)

De overheid engageert zich om een competitieve houding inzake maricultuur in te nemen ten aanzien van de buurlanden en bij uitbreiding de Europese Unie. Hiertoe kan de overheid een studiebureau of kennisinstelling de opdracht geven om casestudies en implementatie van de wet- en regelgeving in onze buurlanden te bestuderen en op basis hiervan de eigen procedures bij te sturen of hiaten weg te werken. Essentieel is dat België de EU-richtlijnen aanwendt om een zo gunstig mogelijk kader voor maricultuur te creëren, waarbij de overheid bijvoorbeeld de kosten voor sanitaire controle schelpdierzones op zich neemt. De kosten voor staalnames en analyses kunnen opgenomen worden in de overheidsbegroting en al dan niet geregeld worden via het samenwerkingsakkoord (zie punt 5).

3. WERKBAAR KADER VOOR PROEFPROJECTEN (KNELPUNTEN 1, 2 EN 3)

De overheid voorziet een werkbaar en innovatief kader voor proefprojecten op het vlak van maricultuur. Hiertoe zal enerzijds de definitie van wetenschappelijke projecten en pilootprojecten uitgebreid moeten worden naar de volledige waardenketen van aquacultuurproducten. Op die manier vermijdt de overheid dat gehele oogsten vernietigd moeten worden en creëert ze kansen voor de sector om de consument – al dan niet tegen betaling – te laten kennis maken met lokaal gekweekte aquacultuurproducten, mits voldoende garanties voor de volksgezondheid en garanties inzake eerlijke concurrentie. Anderzijds moet binnen dit kader een soepelere procedure uitgewerkt worden om de instandhouding van de infrastructuur van proefprojecten en de continuïteit onder de vorm van commerciële projecten – al dan niet onder bepaalde voorwaarden – te vergemakkelijken en kostenefficiënter te maken⁹.

4. INGERICHTE MARIPARKEN (KNELPUNTEN 2, 3, 4, 5 EN 6)

De overheid neemt het initiatief om zones die geschikt zijn voor aquacultuur in te richten als maripark. Hiermee creëert de overheid een juridisch beschermd en veilig kader voor investeerders in maricultuur die commerciële of wetenschappelijke projecten willen uitvoeren¹⁰. Een maripark wordt door de overheid bij wet aangewezen als productiegebied voor schelpdieren, zeewieren, etc. Binnen dit ingericht maripark moet de bestaande regelgeving geïntegreerd worden, waarbij de overheid de mogelijkheid biedt om een snel-traject te doorlopen voor het verkrijgen van de nodige vergunningen.

Als eerste stap dient de overheid over te gaan tot afbakening van het gebied en gepaste maatregelen te nemen om de veiligheid te garanderen, zoals kardinaalsboeien plaatsen en de kwaliteit van het schelpdierwater op regelmatige tijdstippen controleren. Hiertoe kan de warmtekaart uitgebreid worden met parameters die gerelateerd zijn aan de voedselveiligheid. Homogeniteit van de waterkwaliteit is namelijk een belangrijk criterium om de zone efficiënt te controleren (met minder staalnames).

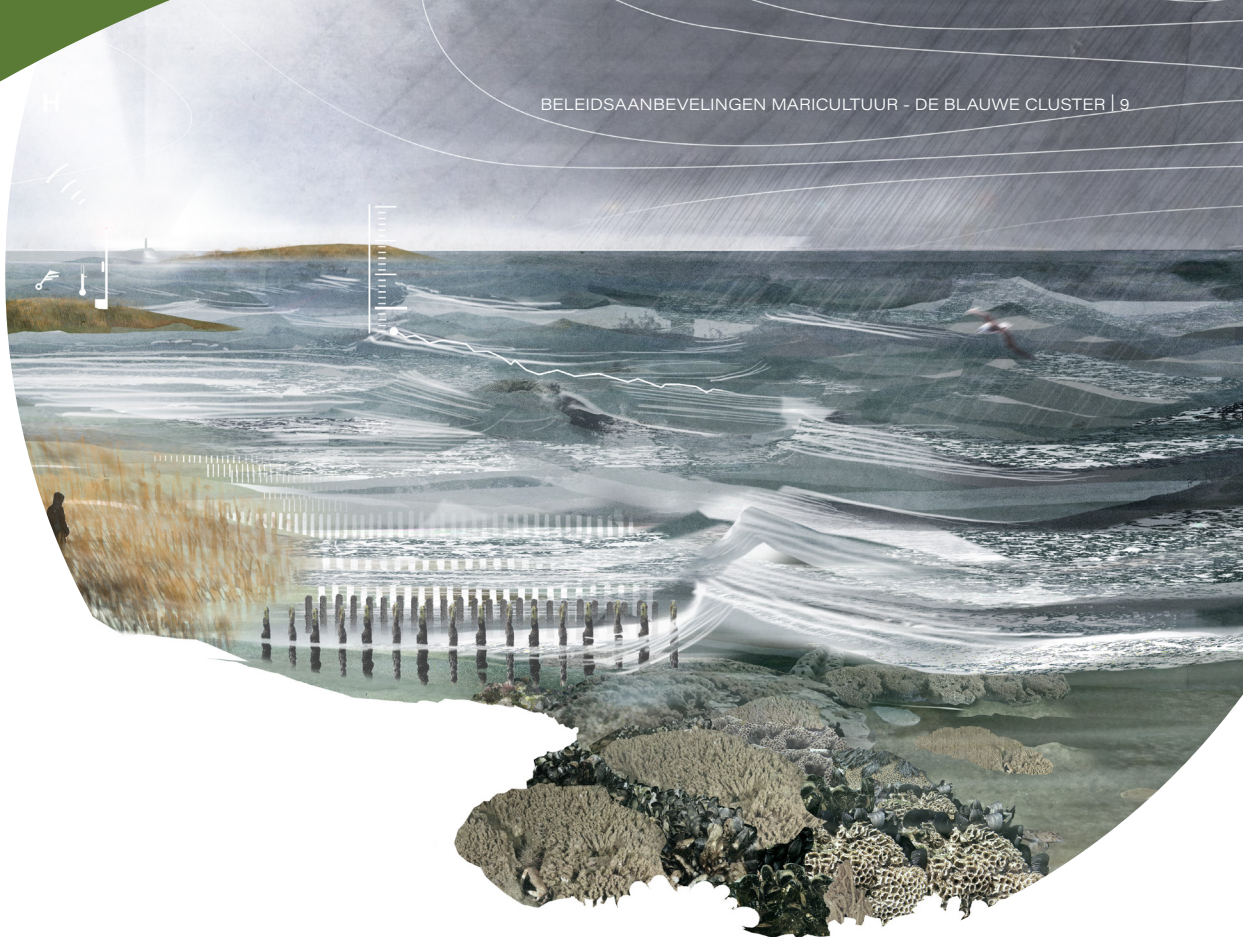
Binnen een maripark geldt niet-exclusieve toegang en moeten (meerdere) ondernemingen de mogelijkheid krijgen om hun specifieke kweekmethodes en aquacultuurproducten in een deel van het maripark te realiseren. Voor het gebruik van het ingerichte maripark betalen de bedrijven een billijke en eerlijke vergoeding aan de overheid.

5. SAMENWERKINGSAKKOORD (ALLE KNELPUNTEN)

De Vlaamse en Belgische overheid sluiten een samenwerkingsakkoord waarbinnen de respectievelijke bevoegdheden op elkaar worden afgestemd en verduidelijkt teneinde een duidelijk administratief kader te bieden voor de maricultuur sector. In dit samenwerkingsakkoord dienen gezamenlijke en/of complementaire ambities op vlak van maricultuur vastgelegd te worden. Deze ambities van de overheid moeten zich duidelijk vertalen in een engagement waarbij ook de nodige middelen worden vrijgemaakt om de ambities te realiseren en te investeren in deze groeisector. Om dit te bewerkstelligen, is er eerst en vooral nood aan een strategische positionering van aquacultuur in Vlaanderen en België.

⁹ In Nederland gebruikt men de methode van het openbaar verkopen van proefprojectenmateriaal en installaties of faciliteiten ten gunste van een gesubsidieerd project.

¹⁰ Bepaalde infrastructuren zouden dan ontwikkeld kunnen worden via een onderzoeksproject. Als er een goede procedure bestaat (cfr. aanbeveling 3), kan dit vervolgens overgaan in een commerciële toepassing.

6. ONE-STOP-SHOP (KNELPUNTEN 1, 2, 3 EN 6)

De Vlaamse en federale overheid installeren een hybride dienst waarbij bedrijven terechtkunnen bij aanspreekpunten op zowel Vlaams als federaal niveau wanneer ze de procedures voor de opstart en opvolging van maricultuurprojecten (zowel commercieel als onderzoeksmatig) willen doorlopen. De overheden voorzien vanuit deze dienst een doorlooptraject en gepaste begeleiding bij de verschillende formaliteiten (o.a. vergunningen en sanitaire controle). Hiertoe is de dienst gemandateerd om onderling af te stemmen tussen de verschillende bestuursniveaus.

Dezelfde dienst kan opdracht geven aan een Vlaamse kennisinstelling of bedrijf om een geaccrediteerd labo voor sanitaire controle van schelpdiergebieden en de geoogste schelpdieren in te richten. Hiertoe kan het samenwerkingsakkoord tussen Vlaamse en federale overheidsdiensten met bevoegdheden op vlak van maricultuur worden aangewend (zie punt 5).

7. VERZEKERING TEGEN SCHADE (KNELPUNT 5)

Naar analogie met de landbouw sluit de overheid verzekeringen tegen schade voor de sector af om de economische schade ten gevolge van natuurfenomenen af te dekken en de sector zo te vrijwaren van bankroet. Via het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) kunnen in het programma beperkte garanties worden ingebouwd om financiële steun te voorzien in geval van incidenten. De oprichting van een PO of BO voor de aquacultuursector zou een dergelijke groepsverzekering mee kunnen faciliteren.

© **De Blauwe Cluster**, december 2021.
Auteurs: Lien Loosvelt, Ann Overmeire & Marijn Rabaut.

Gelieve als volgt naar deze publicatie te verwijzen:
De Blauwe Cluster (2021). Beleidsaanbevelingen Maricultuur.

De Blauwe Cluster vzw

Bluebridge
Wetenschapspark 1
B-8400 Oostende

T +32 (0) 59 26 75 15

www.blauwecluster.be

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

BLAUWE
CLUSTER

samen voor **#sterkgroeien**

Samen voor sterke groei door innoveren en internationaliseren

Meer starters, meer blijvers, meer groeiers: daar gaan we voor!
Agentschap Innoveren & Ondernemen en de clusters willen samenwerking
tussen ondernemingen, kennisinstellingen en overheden faciliteren.
De Blauwe Cluster is de speerpuntcluster voor de blauwe economie.
Ontdek de andere clusters op www.vlaio.be/clusters. #sterkgroeien